

Sygn. akt I UK 338/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania E. K.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku  
z udziałem zainteresowanego H. B.  
o ustalenie obowiązku ubezpieczenia,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 czerwca 2016 r.,  
skargi kasacyjnej zainteresowanego H. B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w  
Białymstoku  
z dnia 22 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 979/14,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 4 marca 2014 r. i oddalił odwołanie E. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 r. stwierdzającej, że wnioskodawczyni nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek Z. (dalej jako zainteresowany).

W skardze kasacyjnej zainteresowany zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego tj.: 1) art. 22 § 1 k.p., przez jego niewłaściwą wykładnię oraz zastosowanie w związku z przyjęciem, że wykonywanie pracy pod kierownictwem

pracodawcy oznacza ścisły nadzór pracodawcy nad pracownikiem, który przejawia się w kontroli jego czasu pracy, obecności w miejscu jego pracy oraz poprzez uznanie, iż strony przedmiotowej umowy o pracę nie miały zamiaru osiągnąć skutku jaki z niej wynikał; 2) art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że świadczenie pracy za wynagrodzeniem przez synową może stanowić pomoc rodzinną przy prowadzeniu działalności gospodarczej; 3) art. 22 § 1 w związku z art. 22 § 1<sup>2</sup> k.p., przez ich niewłaściwe zastosowanie i niewskazanie, w jakim reżimie prawnym - w ramach jakiego stosunku prawnego wnioskodawczyni wykonywała pracę, za którą otrzymywała wynagrodzenie; 4) art. 22 § 1 k.p. w zw. z art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez jego niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, że przedmiotowa umowa została zawarta dla pozoru, w sytuacji gdy całokształt okoliczności pozwala przyjąć wnioski przeciwne; II. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 382 § 1 k.p.c., przez pominięcie części materiału dowodowego zebranego w sprawie przed Sądami obu instancji.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono w pierwszym rzędzie jej oczywistą zasadnością z uwagi na: 1) dokonanie niewłaściwej wykładni i zastosowania art. 22 § 1 k.p. poprzez uznanie, że w każdym przypadku - niezależnie od istoty i charakteru danej pracy - pracodawca winien sprawować ścisły nadzór nad pracą pracownika, przejawiający się zwłaszcza w kontrolowaniu jego czasu pracy i przebywaniu w miejscu pracy; 2) pominięcie szeregu okoliczności, które świadczą o udzielaniu pomocy rodzinnej przy prowadzeniu działalności gospodarczej w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, którego treści Sąd drugiej instancji nie uwzględnił; 3) opisane uchybienia procesowe Sądu odwoławczego. Skarżący wskazał również na potrzebę wykładni art. 22 § 1 k.p. dotyczącą okoliczności: a) podporządkowania pracownika pracodawcy i ustalenia, czy nadzór ten ma być ścisły, czy też ustalony zależnie od okoliczności związanych z ustaleniami stron umowy o pracę, charakterem pracy, a także - czy nieprawidłowości wynikające np.

z nierozliczania przejazdów pracownika do miejsca pracy mogą mieć wpływ na ustalenie istnienia stosunku pracy; b) pomocy rodzinnej przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez członków rodziny i ustalenia, jakie okoliczności świadczą o takiej pomocy, czy otrzymywanie wynagrodzenia za pracę wyklucza możliwość ustalenia, że dany członek rodziny pomagał przy prowadzeniu działalności gospodarczej, tj. czy pomoc ta dla jej ustalenia musi być nieodpłatna, a także czy osobą, która może takiej pomocy udzielać może być synowa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka”

(*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów

(por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie zdołał wykazać tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powołując się na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący odwołuje się do art. 22 § 1 k.p., wskazując jednocześnie na potrzebę jego wykładni. Tymczasem nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje potrzeba wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903). Nie wiadomo również, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć nieodwołanie się przez Sąd drugiej instancji do zawartej w art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych definicji osoby współpracującej z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz zleceniobiorcami, w sytuacji gdy po pierwsze - przedmiotem postępowania w sprawie była wyłącznie ocena, czy zainteresowanej można przypisać status pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 1 tej ustawy, a po drugie - Sąd odwoławczy nie uznał zainteresowanej za osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, ale za osobę świadczącą okresową pomoc rodzinną przy prowadzeniu takiej działalności. Natomiast ewentualne wadliwości postępowania apelacyjnego nie leżą w płaszczyźnie ani art. 22 § 1 k.p., ani art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ale należą do sfery prawa procesowego. Skarżący przepisów takich nie wskazuje, a rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności przemawiających za przyjęciem skargi do rozpoznania w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Z kolei odwołując się do przesłanki potrzeby wykładni art. 22 § 1 k.p. skarżący pomija, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne lub potrzebę wykładni przepisów

prawa nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania, jak czyni to skarżący (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Ponadto, ograniczając się do sformułowania wątpliwości interpretacyjnych wyłaniających się na tle art. 22 § 1 k.p., skarżący nie przeprowadza jakiegokolwiek wyводу jurydycznego w zakresie wykazania, jak przepis ten powinien być rozumiany, a nawet nie wskazuje, czy chodzi mu o brak wykładni powołanego przepisu w orzecznictwie Sądu Najwyższego, czy też o jego niejednorodną wykładnię wywołującą rozbieżności (i jakie) w orzecznictwie.

Z tych względów na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.